

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ з питань
аграрного, земельного
та довкілевого права

за 2023 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет з питань аграрного, земельного та довкілевого права є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, створеним при НААУ відповідно до розпорядження Голови НААУ, РАУ №132 від 26 вересня 2019 року.

Метою діяльності Комітету є сприяння розвитку аграрного, земельного та довкілевого права, забезпечення ефективного захисту прав суб'єктів аграрного, земельного та екологічного права, обмін інформацією між колегами щодо застосування законодавства, створення стратегій судового та позасудового захисту прав та інтересів учасників аграрних, земельних та довкілевих правовідносин, сприяння формування належної державної політики у цих сферах.

Основними завданнями Комітету є:

- вивчення, аналіз та узагальнення аграрного, земельного та довкілевого права та його застосування;
- формування позицій адвокатської спільноти щодо актуальних питань законотворчості або вирішення актуальних питань правозастосування;
- поширення правових знань серед колег і широкого кола громадян із метою популяризації правових знань у галузі аграрних, земельних і довкілевих правовідносин;
- підготовки пропозицій щодо вдосконалення аграрного, земельного та довкілевого законодавства, робота над законопроектами, участь у відповідних робочих групах;
- організація та проведення семінарів, конференцій, тренінгів, круглих столів та інших заходів ВША НААУ та НААУ за тематикою аграрного, земельного та довкілевого права;
- вивчення зарубіжного досвіду роботи адвокатів у сфері аграрного, земельного та довкілевого права;
- налагодження міжнародної співпраці з професійними установами, предметом діяльності яких є аграрне, земельне та довкілеве право;
- співпраця з профільними вищими навчальними закладами з метою спільної участі в наукових, дослідницьких та інших програмах і проектах, спрямованих на розвиток земельного, аграрного та довкілевого права;
- взаємодія з регіональними органами адвокатського самоврядування з питань аграрного, земельного та довкілевого права;
- взаємодія з органами влади, органами місцевого самоврядування, судами, міжнародними інституціями та юридичними і фізичними особами з метою розвитку аграрного, земельного та довкілевого права.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

Голова Комітету

Кобилянський Віктор Ананійович

Е-адреса: v.kobylianskii@mail.unba.org.ua

Заступник голови Комітету

Навроцький Дмитро Миколайович

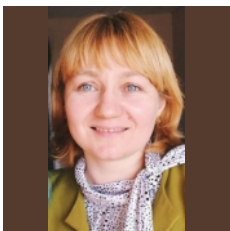
Е-адреса: d.navrotskiy@mail.unba.org.ua

Заступник голови Комітету

Шутяк Софія Володимирівна

Е-адреса: s.shutiak@mail.unba.org.ua

Секретар Комітету

Янушевський Олексій Миколайович

Е-адреса: a.yanushevskiy@mail.unba.org.ua

Члени Ради Комітету

Баландіна Світлана Олександрівна

Білоголовий Ян Олегович

Бондаренко Оксана Юріївна

Варенікова Вікторія Юріївна

Ващинець Іван Іванович

Гончарук Михайло Петрович

Жадобін Віталій Ігорович

Жогальська Інна Федорівна

Мельницька Ганна Володимирівна

Посполітак Володимир Володимирович

Рошканюк Вадим Михайлович

Семеняка Василь Васильович

Сутковий Андрій Миколайович

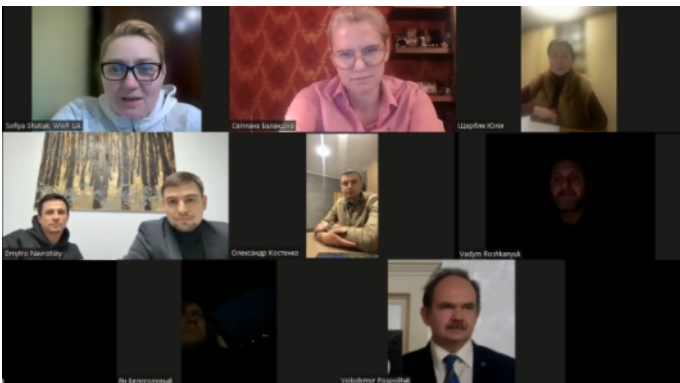
Федун Анна Дмитрівна

Контакти: 04070, м. Київ, вулиця Борисоглібська, 3,
5-й поверх.

3. ПРОВЕДЕНІ ЗАСІДАННЯ КОМІТЕТУ ПРОТЯГОМ 2023 РОКУ

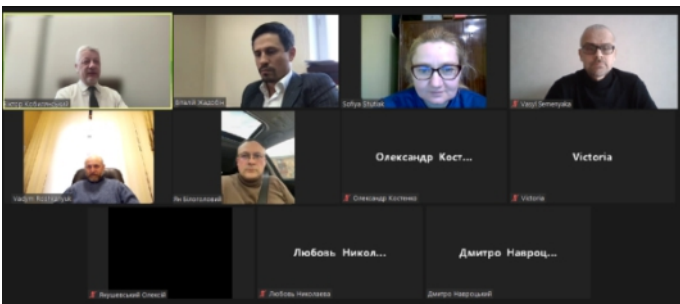
10 та 30 січня відбулися засідання Комітету. Члени Ради Комітету обговорювали та формували план діяльності на 2023 рік. Зокрема, заплановано:

- організацію круглих столів, вебінарів;
- підготовлення оглядів судової практики ВС, аналітичних матеріалів;
- правовий аналіз законопроектів;
- організацію у НААУ тематичних тижнів;
- проведення вебінарів на базі ВША та підготовлення тематичних публікацій.

15 березня відбулося чергове засідання Комітету.

Під час засідання члени Ради обговорили питання щодо керівного та персонального складу Комітету, а також погодили напрями роботи Комітету, визначили відповідальних для реалізації плану діяльності.

22 травня відбулося чергове засідання Комітету.

Під час засідання члени Ради обговорили діяльність Комітету за березень – травень та запланували роботу на наступний період.

28 липня відбулося чергове засідання Комітету.

Під час засідання члени Ради підбили підсумки тижня земельного права. Обговорили підготовлення до проведення тижня екологічного права, а також обміркували поточні та майбутні заходи Комітету.

20 вересня відбулося чергове засідання Комітету.

Під час засідання було обговорено підготовлення до тижня екологічного права, а також обговорили питання про включення 3 членів Комітету до експертної ради при БФ Олександра Поліводського.

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ

Круглий стіл на тему «Юрисдикційність спорів у судовій практиці»

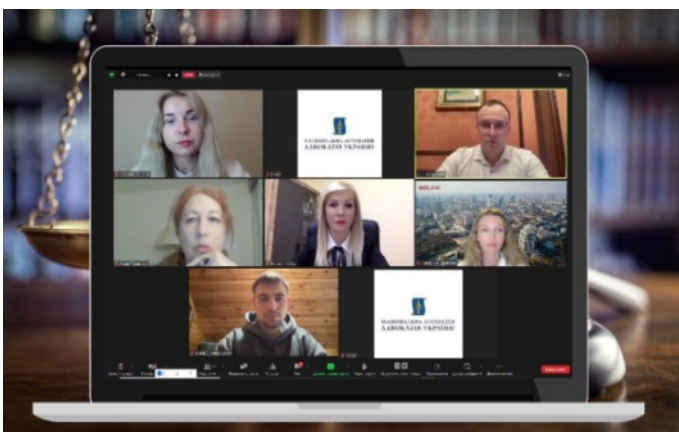
Дата проведення: 31 січня.

Захід відбувся за ініціативою Комітету з трудового права у співпраці з Комітетом і Комітетом з господарського права та процесу.

За результатами обговорення спікери дійшли єдиного висновку, що питання юрисдикції спорів завжди було спірним у судовій системі, особливо у сфері трудового права. Перш за все це пов'язано з тим, що трудове право охоплює у собі не лише відносини, що випливають з трудового договору, а й з імперативних норм, такі як праця державних службовців, прокурорів, суддів, поліцейських, дипломатів тощо. Отже, з метою напрацювання єдиної позиції щодо визначення юрисдикції того чи іншого спору учасники заходу прийняли рішення про необхідність розроблення методичних рекомендацій для адвокатів із цього проблемного питання.

Деталі обговорення на сайті НААУ:

<https://bit.ly/40aKbse>.

Круглий стіл на тему «Позови прокурорів про усунення перешкод у користуванні земельними ділянками та забезпечення охорони земель»

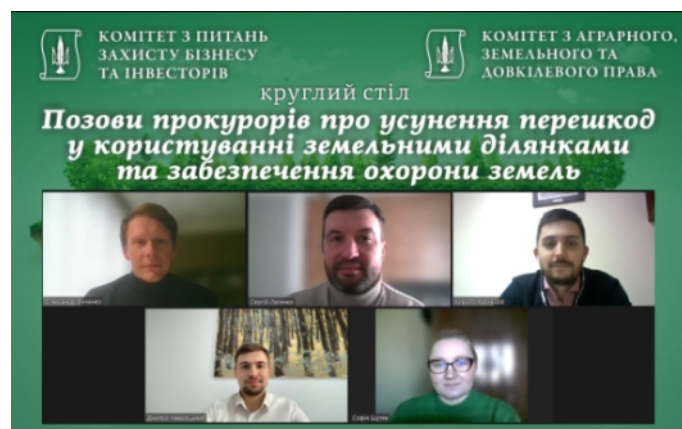
Дата проведення: 16 лютого

Захід відбувся за ініціативою Комітету спільно з Комітетом з питань захисту бізнесу та інвесторів.

Метою проведення заходу стало обговорення практики розгляду судових спорів щодо позовів прокурорів про усунення перешкод у користуванні земельними ділянками лісового, водного та природно-заповідного фондів, припинення порушень природоохоронних норм і забезпечення охорони земель.

Деталі обговорення на сайті НААУ:

<https://bit.ly/3Uyr4r9>

Круглий стіл на тему «Землі фермерських господарств»

Дата проведення: 17 липня.

Фермерські господарства мають бути виключені із законопроекту про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період.

Такої думки дійшли учасники круглого столу, який відбувся в рамках тижня земельного права, організованого Комітетом. Під час дискусії піднімалися питання діяльності фермерських господарств у період війни, сучасний стан і перспективи цього інституту, а також судова практика щодо захисту прав на землю та членів фермерських господарств.

Також присутнім був віце-президент Асоціації фермерів та приватних землевласників України Віктор Шеремета, який звернув увагу, що місцеві ради не зацікавлені в можливості розстрочення платежів на 10 років, а прагнуть отримати кошти швидше, під час своєї каденції. Але ж і фермери не мають упевненості у майбутньому, тому намагаються розрахуватися за землі у стислий термін.

Онлайн виступив суддя Великої Палати Верховного Суду Віталій Уркевич і зазначив про те, що вже не перший рік триває активний період формування судової практики у сфері земельних відносин, яка безпосередньо стосується земель фермерських господарств і можливості їх збереження.

Перегляд запису круглого столу на Youtube-каналі НААУ: <http://surl.li/jhkhn>.

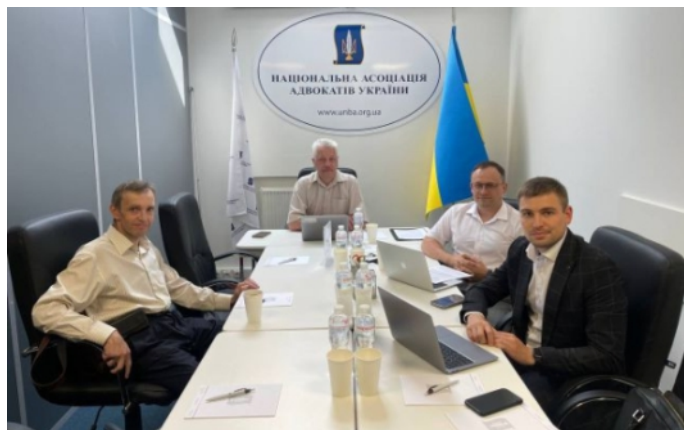

В. Кобилянський звернув увагу на те, що переважна більшість КСП (а це близько 12 тисяч) з моменту набрання чинності Земельним кодексом (01.01.2002) і до набрання чинності Законом №2498-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні» (01.01.2019) була не ліквідована, а реорганізована. При цьому йшлося про зміну організаційно-правової форми (перетворення), наслідком чого не було припинення юридичної особи. Відповідно у таких юридичних осіб (господарських товариств, кооперативів, приватних підприємств) збереглися всі права на землю.

Він зазначив, що законодавство України прямо передбачало можливість реформування КСП у будь-які суб'єкти господарювання, засновані на приватній власності, у тому числі приватні підприємства та фермерські господарства. Тому невідповідність кількості учасників юридичної особи кількості членів КСП не є підставою для заперечення правонаступництва такої юридичної особи за КСП.

Деталі обговорення на сайті НААУ:

<http://tinyurl.com/wdhk3r5r>.

Круглий стіл на тему «Землі колективних сільськогосподарських підприємств»

Дата проведення: 12 вересня.

Спікерами заходу виступили голова Комітету Віктор Кобилянський, його заступник Дмитро Навроцький, член Комітету Ян Білоголовий, науковець Владислав Кононов і суддя Верховного Суду Віталій Уркевич.

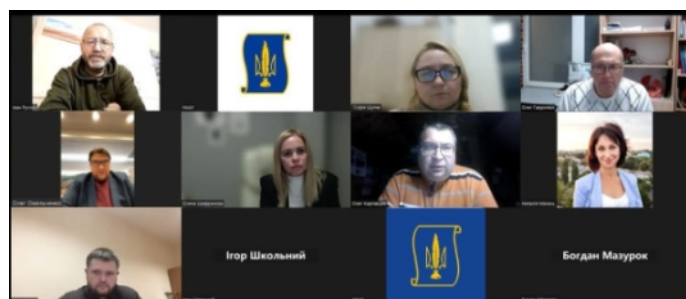

Круглий стіл на тему “Злочини проти довкілля: виклики правової системи”

Дата проведення: 22 вересня.

Злочини проти довкілля становлять значну частину злочинів, зумовлених війною. Лише за статтею 441 Кримінального кодексу України відкрито 14 кримінальних проваджень. Найбільше прийнято говорити про справу знищення дельфінів у Чорному морі та підриг Каховської ГЕС. Проте ця категорія справ має особливості розслідування та збору доказів, оскільки предмет охорони у цих злочинах є складним. Кримінальний кодекс України захищає довкілля, права людей і власність. Особливість українського довкілля полягає у тому, що вона одночасно має право на збереження, і це безпосередньо впливає на права власності народу України (використання елементів довкілля як економічної основи розвитку держави), так і на права людей – здоров'я. Оскільки захист екологічних прав відбувається ефективно лише до моменту заподіяння шкоди, дуже неоднозначною є позиція судів щодо обрахування шкоди, заподіяної довкіллю. Якщо про матеріальну шкоду говорити простіше, то про шкоду, заподіяну довкіллю, – в рази складніше. Під час круглого столу було запропоновано рішення вирішення цих питань, а також закладено основу для проведення тижня довкілевого права, що запланований на грудень 2023 року.

Деталі заходу за посиланням: <http://surl.li/pdvrg>.

Круглий стіл на тему «Інститут судових експертиз щодо кримінальних правопорушень у сфері охорони довкілля: що не так із експертизами на досудовому етапі?»

Дата проведення: 11 грудня.

Судова експертиза в екологічних справах потребує удосконалення в частині визначення шкоди довкіллю та здоров'ю людей, а також узгодження повноважень науковців як спеціалістів і судових експертів.

Такого висновку дійшли учасники круглого столу, організованого Комітетом у рамках тижня довкілевого права.

Заступниця голови Комітету НААУ Софія Шутяк, яка також модерувала захід, навела аналіз законодавства, що врегульовує питання проведення експертиз, і припустила необхідність запровадження додаткової експертизи щодо визначення шкоди довкіллю та встановлення причинно-наслідкових зв'язків змін довкілля та здоров'я людей.

Вона розповіла, що на сьогодні відкрито 14 кримінальних проваджень за ст. 441 Кримінального кодексу України за злочини проти довкілля, вчиненні під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Проте за жодною з них не оголошено вироку. За словами адвоката, судова практика свідчить про наявність певних складнощів доведення заподіяння шкоди довкіллю як кваліфікуючої ознаки для притягнення до кримінальної відповідальності за шкоду, заподіяну довкіллю. Є певні складнощі зіставлення результатів експертиз на досудовому етапі та судової експертизи у судовому процесі. Напрацьована нова судова практика, яка формує механізм притягнення до відповідальності за фактично заподіяну шкоду з огляду на існуючі такси, проте вплив на екосистеми потребує ще правового регулювання. Тож необхідно напрацьовувати відповідні методики та готувати навчальні програми для експертів у цій сфері, зазначила Софія Шутяк.

Деталі обговорення на сайті НААУ:

<http://tinyurl.com/2m4mbszz>.

5. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ТОЩО), ОПУБЛІКОВАНІ НА САЙТІ НААУ, ВША

Статті (коментарі, рекомендації та ін.) опубліковані на сайті НААУ, ВША:

1. Правовий статус земельних ділянок, які були отримані у процедурі безоплатної приватизації під час шлюбу (Дмитро Навроцький):

<https://bit.ly/41602Kj>.

2. Огляд постанови ВП ВС щодо процедури поновлення договорів оренди землі (Дмитро Навроцький): <https://bit.ly/3xDfdNz>.

3. За результатами вебінару “Юрисдикційність земельних спорів” (Ян Білоголовий):

<https://bit.ly/3Ehcv42>.

4. “Хто може припинити суборенду земельної ділянки?” (Ян Білоголовий): <https://bit.ly/3yJA4zy>.

5. “Неповернення земельної ділянки після закінчення договору оренди” (Ян Білоголовий):

<https://bit.ly/3KJoLwF>.

6. За підсумками заходу “Актуальні питання земельного права в умовах воєнного стану” (Віктор Кобилянський та Ян Білоголовий):

<http://tinyurl.com/mr3ta78d>.

7. “Строк дії договору оренди землі” (Ян Білоголовий): <http://tinyurl.com/3vpx74ws>.

8. За результатами вебінару “Повноваження прокуратури на звернення до суду щодо захисту інтересів держави” (Дмитро Навроцький):

<https://bit.ly/40dbtyb>.

9. “Приватизація земельних ділянок: що заборонено, а що дозволено під час воєнного стану” (Ян Білоголовий): <http://surl.li/jexlo>.

10. За підсумками заходу “Новели земельного законодавства в умовах воєнного стану” (Дмитро Навроцький): <http://tinyurl.com/333bs9r8>.

11. За підсумками заходу “Звільнення директора без згоди засновників” (Дмитро Навроцький):

<http://tinyurl.com/bcem5xha>.

12. “Перетворення фермерських господарств у ТОВ: upgrade чи знищення?” (Дмитро Навроцький):

<http://surl.li/jexmn>.

13. “Проект проти техніки: деякі питання приватизації землі” (Віктор Кобилянський):

<http://surl.li/jhjor>.

14. “Оголошення екологічної катастрофи унаслідок підриву Каховської ГЕС: правові наслідки” (Софія Шутяк): <http://surl.li/jhjpo>.

15. “Земля: відголоски децентралізації” (Віктор Кобилянський): <http://surl.li/jhjqi>.

16. “Проблемні питання правонаступництва, аналіз законодавства та судової практики” (Дмитро Навроцький): <http://tinyurl.com/ywx5232>.

17. “Приватизація землі під час воєнного стану та після його скасування” (Ян Білоголовий):

<http://tinyurl.com/2c6w6srt>.

18. “Правові основи екологічної безпеки: термінологічні неузгодженості” (Софія Шутяк):

<http://tinyurl.com/mvzm58p7>.

19. “Аналіз практики застосування законодавства про пестициди та агрохімікати: баланс інтересів бджолярів і фермерів” (Вікторія Варенікова):

<http://tinyurl.com/489kh9pc>.

20. “Перспективи справ «in absentia» для кримінальних правопорушень проти довкілля” (Софія Шутяк): <http://tinyurl.com/586hru58>.

21. “Чи існує правове зобов'язання ліквідації забруднення навколишнього середовища внаслідок військових дій?” (Світлана Баландіна):

<http://tinyurl.com/mr3x27ux>.

22. “Застосування верховенства права у реалізації права власності на об’єкти тваринного світу в Україні” (Софія Шутяк):

<http://tinyurl.com/yckswnp5>.

23. “Чи винна Україна в лісових пожежах Португалії: ЄСПЛ розглядає екологічну справу 6 португальців проти 33 держав Європи?” (Анна Федун):

<http://tinyurl.com/4kv82n4a>.

Рубрика Дмитра Навроцького на сайті ВША НААУ “Земельні спори: огляд практики Верховного Суду”:

• добірка оглядів судової практики:

<https://bit.ly/3k7Cc0d>;

• за січень 2023 року: <https://bit.ly/3XArIzt>;

• за 13.02.2023 – 20.02.2023: <https://bit.ly/3JJ08zj>;

• за 21.02.2023 – 28.02.2023: <https://bit.ly/42fAnZF>;

• за 01.02.2023 – 28.02.2023: <https://bit.ly/3ZZ6K4c>;

• за 08.02.2023 – 14.02.2023: <https://bit.ly/41Ao4ww>;

• за 01.03.2023 – 07.03.2023: <https://bit.ly/43Hjq1U>;

• за 14.03.2023 – 20.03.2023: <https://bit.ly/3L2TEHa>;

• за 22.03.2023 – 30.03.2023: <https://bit.ly/3KKMlcs>;

• за січень – березень 2023: <https://bit.ly/40gJrC6>;

• за 01.04.2023 – 07.04.2023: <https://bit.ly/3WdVK1r>;

• за 08.04.2023 – 15.04.2023: <https://bit.ly/41KWMTK>;

• за 24.04.2023 – 30.04.2023: <https://bit.ly/42F1dRs>;

• за 01.05.2023 – 07.05.2023: <http://surl.li/ihwxq>;

• за 08.05.2023 – 15.05.2023: <http://surl.li/ilsad>;

• за 15.05.2023 – 21.05.2023: <http://surl.li/ioujm>;

• за 22.05.2023 – 31.05.2023: <http://surl.li/iudhj>;

• за 01.06.2023 – 09.06.2023: <http://surl.li/izeiy>.

Матеріали в рубриці “Відповіді на питання”

Відповідає Дмитро Навроцький:

• “Як зареєструвати право постійного користування на землю за ФГ після смерті засновника?”.

Відповідь: <https://bit.ly/3L31O9k>;

• “Яка різниця між орендою і суборендою земельної ділянки?”.

Відповідь: <https://bit.ly/41jy7GD>;

• “Чи можна зараз розпаювати земельну ділянку для фермерського господарства?”.

Відповідь: <https://bit.ly/3MdoTp1>;

• “Чи може засновник ФГ придбати земельну ділянку на праві постійного користування, якщо таке право вже зареєстровано?”.

Відповідь: <https://bit.ly/433nnwB>.

Відповідає Олексій Янушевський:

• “Чи може використати спадкоємець (позивач) своє право на отримання безоплатно у власність землі в порядку ст. 118 ЗКУ?”.

Відповідь: <https://bit.ly/3BFdR6Z>;

ЗЕМЕЛЬНІ СПОРИ: ДОБІРКА ОГЛЯДІВ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Підготував Дмитро Навроцький

- “Реєстрація земельної ділянки комунальної власності, що знаходиться на території ведення бойових дій”.

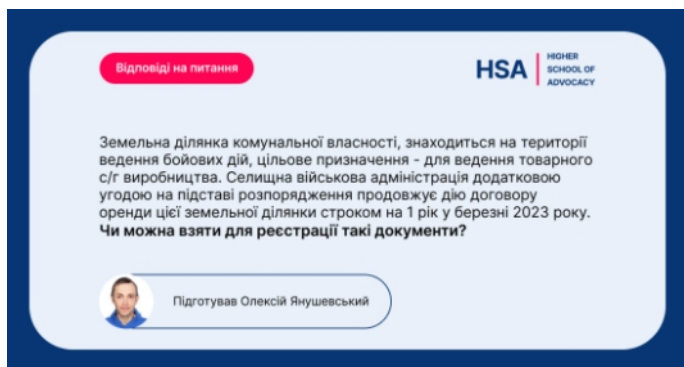
Відповідь: <https://bit.ly/456WjhP>;

- “Чи могла сільська рада до прийняття закону про дерегуляцію, винести рішення про передачу в оренду земельної ділянки?”.

Відповідь: <https://bit.ly/3pM5Men>;

- “Чи можлива реєстрація речового права за набувачем?”.

Відповідь: <http://surl.li/joyrf>.

Вігповідає Віктор Кобилянський:

- “Чи можна на орендованій земельній ділянці з угіддям рілля посадити горіх?”.

Відповідь: <https://bit.ly/3MyJhCj>;

- “Чи можуть громадяни в судовому порядку визнати право власності на земельні ділянки без проекту землеустрою?”.

Відповідь: <https://bit.ly/45lFm3t>.

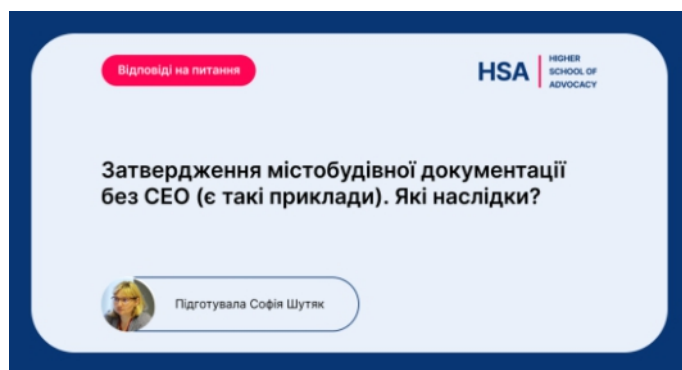

Вігповідає Софія Шутяк:

- “Затвердження містобудівної документації без CEO

(є такі приклади). Які наслідки?”.

Відповідь: <https://bit.ly/3WrsyEF>.

Вігповідає Ян Білоголовий:

- “Неповернення земельної ділянки після закінчення договору оренди”.

Відповідь: <http://surl.li/igdeed>;

- “Хто може припинити суборенду земельної ділянки?”. Відповідь: <http://surl.li/fquoo>.

Публікації членів Комітету в інших виданнях:

- Виділення земельної частки (паю) в натурі (на місцевості) та проблеми реєстрації (стаття Яна Білоголового для ГО «Обізнаний – значить захищений»): <https://bit.ly/3Ah5gqs>;
- Хто має сплачувати земельний податок? (стаття Віктора Кобилянського в газеті «Закон і Бізнес»): <http://surl.li/jpviv>;
- Ведмежа – це не просто "мімімі": експертка WWF про те, яких процедур щодо тварини не дотрималися на Закарпатті (Софія Шутяк): <http://surl.li/jpvib>;
- Злочини під час війни проти тварин (Софія Шутяк): <http://surl.li/jpvio>;
- Загибель чи підозра загибелі червонокнижної тварини. Правовий алгоритм дій (Софія Шутяк): <http://surl.li/jpvji>;
- Які документи необхідно надати державному реєстратору для реєстрації права господарського відання на нерухоме майно? (Вікторія Варенікова): <http://tinyurl.com/yc22t7ra>;

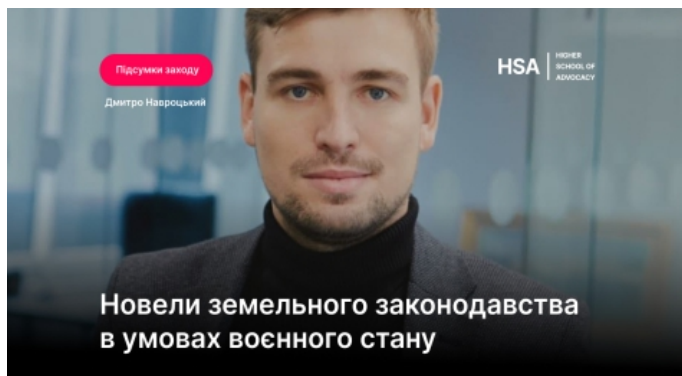
- Проблемні питання правонаступництва ксп, аналіз законодавства та судової практики (Дмитро Навроцький) «Захищаючи державу - захищаємо право». до Дня захисників і захисниць України, світлій пам'яті захисника України, наукового співробітника Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України Олександра Анатолійовича Поліводського. Зб. наук. праць. Матеріали XIV міжнар.наук.-практ. конф (Київ, 11 жовтня 2023 року)/ Ред. колегія: О.В. Скрипнюк (співголова), І.Б. Усенко (співголова), В.І. Олещенко (співголова), Д.О. Менюк (відповідальний секретар), П.С. Демченко, О.І. Топонар, В.В. Ходош. Київ. Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2024;
- Через призму верховенства екологічного права до захисту права тварин// Адвокатура в умовах сучасних змін : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції. Львів: Растр-7, 2023. 236 с. (Софія Шутяк);
- Правові підстави відновлення довкілля України, яке зазнало впливу воєнних дій. Матеріали слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань екологічної політики на тему: «Вплив воєнних дій на довкілля в Україні та його відновлення до природного стану»/ Ред.: Ю. Ю. Овчинникова – Київ: Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, 2023. – 184 с. (Софія Шутяк);
- «Аналіз виконання Україною Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат». Рекомендації оновлення нормативних актів. (Софія Шутяк): <http://surl.li/pdway>.

6. КІЛЬКІСТЬ ЗАХОДІВ, ПРОВЕДЕНИХ У ВША НААУ

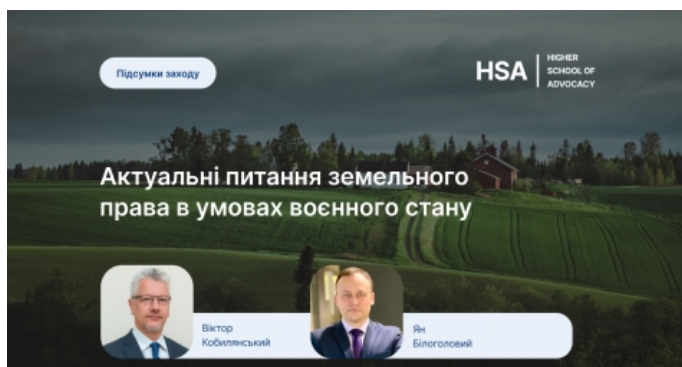
За напрямом підвищення кваліфікації адвокатів Комітетом спільно з Вищою школою адвокатури НААУ було організовано низку заходів.

7 квітня проведено вебінар на тему "[Повноваження прокуратури на звернення до суду щодо захисту інтересів держави та строки звернення до суду](#)", лектор – Дмитро Навроцький.

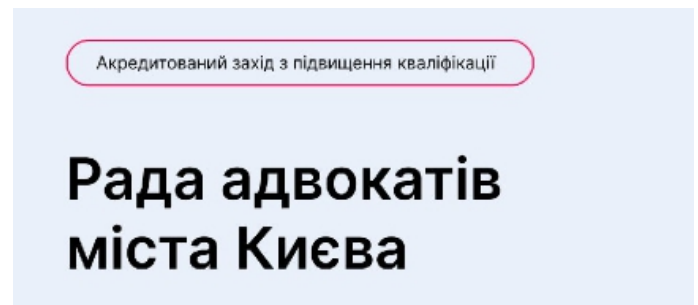
9 червня проведено захід з підвищення кваліфікації адвокатів на тему: [«Земельні відносини: законодавчі зміни та практика в умовах воєнного стану»](#), лектор – Дмитро Навроцький.

18 липня проведено захід з підвищення кваліфікації адвокатів на тему "[Актуальні питання земельного права в умовах воєнного стану](#)", лектори – Віктор Кобилянський та Ян Білоголовий.

13 грудня проведено захід з підвищення кваліфікації адвокатів на тему "Ефективна практика застосування екологічних оцінок (сео та овд): інвестиції у швидке відновлення України", лектор – Софія Шутяк.

7. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ У СФЕРІ АНАЛІЗУ ЗАКОНОПРОЕКТІВ, ЗАУВАЖЕНЬ, ПРОПОЗИЦІЙ, РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЕКСПЕРТНИХ ДУМОК

Після підриву Каховської ГЕС у зоні ризикованого землеробства опинилася значна частина українських земель. Тож особливого значення сьогодні набули питання використання систем меліорації.

Комітет НААУ проаналізував [законопроект](#) №7577 від 21.07.2022 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вдосконалення системи управління об'єктами інженерної інфраструктури меліоративних систем державної власності», який Верховна Рада нещодавно ухвалила за основу.

У Комітеті НААУ зауважили, що створення організацій водокористувачів і передання їм у власність об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних мереж перебуває на початковій стадії. Так, станом на кінець червня 2023 року було створено 22 такі організації. Попри це реєстрація меліоративних систем у Державному земельному кадастрі ситуація досі перебуває на стадії пілотного проекту. Після його завершення ми матимемо як певний позитивний досвід, так і рекомендації з урахуванням недоліків, які можливо потребуватимуть внесення змін до нормативно-правових актів.

Крім того, доцільно ставити на обговорення питання альтернатив відновленню зруйнованої системи меліорації. Наприклад, відмови на певних територіях від зрошуваного землеробства та заміни його скотарством, залуження чи заліснення земель.

З детальними зауваженнями та пропозиціями можна ознайомитися за посиланням:

<http://surl.li/jexcl>.

Середнім і малим аграрним господарствам слід готуватися до важкої та тривалої боротьби на виживання. Адже глобальні фінансові ринки отримують потужний інструмент прямого впливу на аграрний ринок держави.

Комітет НААУ з питань аграрного, земельного та довкілевого права проаналізував проект «Про електронні аграрні розписки» (реєстр. [№9266](#) від 02.05.2023), який Верховна Рада нещодавно ухвалила за основу.

Документом пропонується перетворити звичну для ринку аграрну розписку в електронний цінний папір.

У НААУ зауважили, що законопроектом фактично створюється окремий правовий інститут для вже існуючого виду цінних паперів (електронні аграрні розписки). І, за задумом нардепів, аграрні розписки вже як цінні папери просто вилучаються зі сфери регулювання профільного Закону «Про аграрні розписки».

Натомість запроваджуються безпрецедентні засоби правового регулювання обігу новостворених цінних паперів та гарантій. Вони суттєво відрізняються як від засобів, передбачених для обігу стандартних цінних паперів, так і від обігу чинних аграрних розписок. Відрізняються настільки, що знадобилися, з одного боку, концептуальні зміни до законодавства про цінні папери, а з іншого – повне виведення електронних аграрних розписок за межі правового регулювання відповідного профільного законодавства.

Ухвалення закону у редакції його проекту матиме наслідком паралельне існування інститутів аграрних розписок як товаророзпорядчих документів та як електронних цінних паперів, застерігають у Комітеті НААУ. Рівень плутанини при виборі механізмів кредитування сектору та інвестування в сільськогосподарське виробництво суттєво зросте. Крім того, за умови збереження редакції законопроекту, що запропонована, кредитори та інвестори наполягатимуть саме на електронних аграрних розписках. Це призведе до фактичної ліквідації інституту стандартних товаророзпорядчих аграрних розписок – моделі, яка добре прижилася на нашому ринку.

З детальними зауваженнями та пропозиціями можна ознайомитися за посиланням:

<http://surl.li/jpvt>.

8. РОБОТА ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ У СФЕРІ ЗАКОНОТВОРЧОСТІ

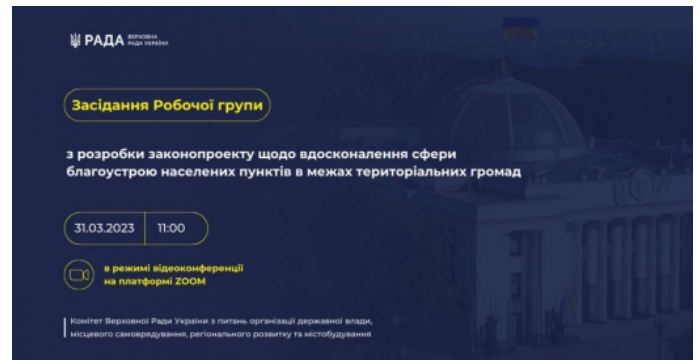
Віктор Кобилянський взяв участь у засіданні робочої групи з розроблення законопроекту щодо вдосконалення сфери благоустрою населених пунктів у межах територіальних громад.

Інформація про захід: <https://bit.ly/3LgKmyc>.

Відеозапис заходу: <https://bit.ly/3KVsyHA>.

Софія Шутяк брала участь у засіданнях Науково-консультативної ради з питань охорони морських ссавців при Міндовкілля – 12.01.2023, 22.06.2023, склад ради: <http://surl.li/jpuxt>.

Софія Шутяк брала участь у засіданні екокомітету з питань розроблення законодавчих ініціатив стосовно проведення оцінки впливу на довкілля у лісгосподарській галузі та проекту Закону «Деякі питання створення об'єктів природно-заповідного фонду України».

9. ОПУБЛІКОВАНІ ДАЙДЖЕСТИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Комітет підготував **огляд практики Верховного Суду із земельних питань за II півріччя 2022 року**.

У збірнику відображені правові позиції Верховного Суду при вирішенні справ щодо:

- незаконності отримання в оренду земельної ділянки;
- повторного отримання земельної ділянки в оренду для ведення фермерського господарства;
- передання землі у приватну власність;
- засобів забезпечення позову у вигляді накладення арешту на земельну ділянку;
- порядку користування земельною ділянкою;
- надання права користування земельною ділянкою сільськогосподарського призначення;

- набуття права на земельну частку (пай) у порядку спадкування;
- визнання права на завершення процедури приватизації земельної ділянки.

Детальніше з напрацюваннями Комітету можна ознайомитися за посиланням:

<https://bit.ly/42bmKBz>.

Земельні спори: огляд практики Верховного Суду за I півріччя 2023 року

Правові позиції ВС відображені в [огляді](#), який підготували заступник голови Комітету НААУ Дмитро Навроцький та член Ради Комітету Віталій Жадобін.

Збірник містить правові позиції Верховного Суду при вирішенні справ щодо:

- права оренди земельної ділянки;
- орендної плати за договором оренди землі;
- застосування положень статті 1212 ЦК України у відносинах з фактичного користування земельною ділянкою без оформленого права на цю ділянку;
- надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки;
- належних способів захисту прав на землю;
- порядку здійснення безоплатної приватизації земельної ділянки;
- поновлення договору оренди тощо.

Детальніше з напрацюваннями Комітету можна ознайомитися за посиланням: <http://surl.li/jnmtw>.

10. ЗДІЙСНЕННЯ ІНШОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВИТОК АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ, ЗАЗНАЧЕНОЇ В ЗАВДАННЯХ КОМІТЕТУ

Представники комітету взяли активну участь у низці заходів, зокрема:

- **31 січня** Ян Білоголовий виступив спікером на заході для обговорення орендних земельних правовідносин у контексті державної реєстрації прав «Оренда землі з точки зору державного реєстратора»: <https://bit.ly/3H1mhJ3>;
- **2 лютого** Ян Білоголовий виступив спікером на семінарі для адвокатів Миколаївської області на тему «Процесуальні тонкощі у судових спорах»: <https://bit.ly/43OP4KH>;
- **3 лютого** Віктор Кобилянський виступив спікером на семінарі «Все про плату за землю»: <https://bit.ly/3KZTdCW>;
- **15 лютого** Софія Шутяк виступила спікером на Міжнародній Карпатській школі з доповіддю «Просторове планування та сталий розвиток: як не допустити помилок, що мають місце у кейсі Свидовець під час відновлення України». Матеріали конференції, порядок денний за посиланням: <http://surl.li/jpvar>. Запис: <http://surl.li/jpvah>;
- **23 лютого** Віктор Кобилянський виступив спікером на семінарі «Земельні відносини»: <https://dku.in.ua/vpz>;
- **2 березня** Віктор Кобилянський виступив спікером на семінарі «Плата за землю – 2023»;
- **17 березня** Софія Шутяк виступила з доповіддю на круглому столі «Відновлення довкілля України внаслідок збройної агресії росії» із доповіддю «Труднощі обрахунку збитків завданих довкіллю для відшкодування шкоди та притягнення до відповідальності»: <http://surl.li/jpuyt>.
Опубліковано тези на тему «Розподіл повноважень щодо повоєнного відновлення України між місцевими громадами та обласними адміністраціями»;
- **27 березня** Віктор Кобилянський виступив спікером на вебінарі «Ринок сільськогосподарської землі в умовах воєнного стану»: <https://bit.ly/3Mwf3tM>;
- **6 квітня** Софія Шутяк прочитала лекцію правникам та економістам [Техніко-економічний фаховий коледж НУ "Львівська політехніка"](#) на тему «Роль природоохоронних рішень у вирішенні конфліктів»;
- **25-27 квітня** Софія Шутяк була тренером на тренінговому курсі «Особливості процесуального керівництва та підтримання публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях щодо злочинів проти довкілля в умовах збройного конфлікту». Інформація про захід: <http://surl.li/jpvcl>;

• **19 травня** Софія Шутяк виступила на II Міжнародній науково-практичній конференції “Стратегія екологічної безпеки України: соціально-економічний та правовий вимір” із темою «Злочин екоциду проти довкілля України: кейс дельфінів» та друком тез на тему “Взаємодія правоохоронних, природоохоронних органів та органів правосуддя у сфері злочинів проти довкілля”.

Інформація про захід: <http://surl.li/jpvdn>;

• **30–31 травня - 1 червня** Софія Шутяк була тренером на тренінговому курсі «Особливості досудового розслідування кримінального правопорушень проти довкілля».

Інформація про тренінг: <http://surl.li/jpvdx>.

Інформація про тренінг та тренінговий пакет: <http://surl.li/jpveh>;

• **2 червня** року Софія Шутяк була тренером на семінарі Національна школа суддів України провела для суддів місцевих та апеляційних судів “Спори, що виникають у сфері захисту довкілля та екологічних прав: аналіз практики ЄСПЛ”.

Інформація про захід: <http://surl.li/jpvex>;

• **21 – 22 червня** Софія Шутяк взяла участь у форумі “Публічне управління та інновації” та виступила під час круглого столу на тему “Обов’язок органів місцевого самоврядування організувати збір доказів щодо військових злочинів у частині порушення довкілля”;

• **28 листопада** Віктор Кобилянський виступив на вебінарі “Чому громадам варто працювати з адвокатами”. 14 грудня був проведений повторний вебінар, присвячений відповідям на питання.

Інформація про захід: <http://tinyurl.com/4s8kexrp>;

• **5 грудня** Софія Шутяк на запрошення UA Animals провела лекцію на тему “Як притягнути росію до відповідальності за злочини проти довкілля під час війни; які нові та дієві міжнародні інструменти допоможуть покарати росію за її злочини; про важливі принципи PERAC (Захист навколишнього середовища у зв’язку зі збройними конфліктами) та про те, як до їх розробки долучилася Україна; як Україні стати лідеркою формування міжнародного права щодо захисту своїх прав під час стягнення збитків заподіяних довкіллю війною.

Інформація про захід: <http://surl.li/pdwpm>;

• **6 грудня** Софія Шутяк взяла участь у круглому столі «Актуальні питання довкілля права в умовах сучасних викликів та загроз», що відбувся на базі кафедри права Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

Інформація про захід: <http://surl.li/pdwqx>;

• **13 грудня** Дмитро Навроцький виступив на “V Business & Legal Agri Forum”, організованому Юридичною практикою, з темою щодо проблем подвійного оподаткування фермерських господарств.

Інформація про захід:

<https://pravo.ua/event/agri2023>;

• **21 грудня** Віктор Кобилянський виступив на вебінарі “Земельне законодавство: чого очікувати фермерам”.

Інформація про захід: bit.ly/farmer-webinar.

**НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ**